

Num. 14

Barcelona 2 de Setembre de 1899

10 cents.

Pèl & Ploma

Ayuntamiento de Madrid

Dibuixos d'aquest numero

El primer és un cap, que busquin aon trobar-ne un de semblant, *fet a mà*. Com que no és fet meu, no hi ha cap mal d'alabar-lo am convicció. Si, senyors: ja poden buscar, que no n trobaran cap d'igual en cap periodic de deu, de vint, de trenta ni de cinquanta centims, encara que ls diaris grossos no n parlin. L'altre, ja s porta la lletra: és més divertit; però l primer està més bé i és més difícil de fer.

Art usual ⁽¹⁾

Exposada a la lleugera l'idea de tenir en compte l'influencia de l'art en tot lo de la vida, devem anar precisant els conceptes, aplicant el criteri a lo que ns rodeja i als fets imprevisos que van brollant per entre l moviment de la ciutat, de la regió i de lo que, venint de fóra, per lluny que sigui, influeix en lo poc que aquí s va fent.

L'esbrinar si a Barcelona pot haver-hi o no un centre d'art és feina perduda, perquè, sigui com vulgui, és un fet que hi ha una producció de lletres, musical i artistica, ben digna d'un centre lluminós. L'exclamar-se per la realisació de l'Ensanxe, concebut segons les dotzenes de ciutats arrencades com les vinyes, és també inútil lament, perquè les cases que omplen els quadrats del joc d'escacs ni les podem fer tirar a terra, ni encara menos les podem comprar. Contèntem-nos sabent que Barcelona disfruta l *quadradillo* com Manheim, Buenos Aires, una part de Nova York i tantes altres ciutats fetes depressa i corrents. La llàstima és la mala lligada que hi ha entre la ciutat vella i la nova, i això demostra cridant i baladrejant descaradament que entre les tradicions, l'història i les costums de la nostra ciutat i lo que fins ara han fet els nostres predecessors immediats, entre les dugues urbanisacions, res hi ha de comú, ni que indiqui que això és fill, nét, nebot ni amic d'allò que ha anat subsint a través dels sigles. És un fet irreparable, i pels que no s fan ni poden fer-se il·lusions de reformes no hi ha medi de prescindir-ne. Més dintre lo que s fa i no s fa del carrer, encara és temps de que l'art demani, pregui, desitji, coses absolutament indispensables, pera que Barcelona sigui verdaderament una gran ciutat.

Deixant, doncs, desitjos motivats, però impossibles, abandonem el plantejament de l'Ensanxe com cosa irreparable; més dintre dels límits que va rebassant la ciutat, cal comptar-hi l suplement d'aire, d'ombra i de fresca, que ara no s troba en lloc. Volem dir que abans de que sigui massa tard, encara fóra hora de conservar, arreglar i mantenir un enclòs espaiós on sobre l'herba, a l'ombra i sense límits ni baranetes, poguessin jugar els nens, passejar-se ls joves i orejar-se ls vells. Pera anar pel Parc actual, els nens han d'anar de la mà; els joves, mudats, i els vells, acompanyats; hi han massa xalets, edificis, pabellons, barraques, museus rudimentaris, turons de mestre de cases i passeigs de luxe llargament periodic. Per una aglomeració d'uns 500.000 habitants lo que fa falta és un marge del Besòs o del Llobregat, que encara és barat i Barcelona l podria pagar, cobert d'arbres, am tranvies i carrils portant-hi, am catifa d'herba, aigües regalades i ombra prou espessa pera oblidar l'ardorosa cremada del sol inoportú.

La lligada d'una verneda oficial amb el nostres ideals artístics consisteix en la mesquineria de les idees que suggereix el Parc, limitat, *enfitat*, arrencat i ple de coses inútils pera explaiar-se l cos i l'esperit.

Pera que ls que pugen puguin tenir amples criteris i sentir més o menys l'art, s'han de criar sense tapies, caminals ni kios-

cos. Pera que l'xicot de ciutat no sigui un cafre cruel o un selvatge contingut, ha de poder fer-se un tip de correr a cada festa, en una terra de la vila, d'ell, sobre l'herba, a la fresca, a l'ombra, sota ls arbres i sense baranes, guardies, peatges ni entrebancs. El pillet de París, si vol, pot fer de Robinson en cada un dels trenta boscos que rodejen la ciutat, oferint fresc ubac al cos, espaioses escapades a l'ànima i grans *suggestions* enlairadores a l'esperit, valdament això de la *suggestió* sigui una paraula que encén la sang aigualida dels que fa quaranta anys que s pensen que Barcelona ha d'esser sempre lo mateix. L'exemple de París no és únic: a Londres els parcs s'interposen dintre la ciutat, al pas del que busca la Naturalesa; i així és a Nova York, a Brusselles, a Hamburg, a Berlin, a Francfort, a Viena, i a tantes ciutats menys toçudes que la nostra, que solament va de tronc i, més ben dit, a la llarga am la classica quincalleria i poca solta artistica de la *michiganesca* Chicago. Si no s fa un esforç, ens trobarem, am tot i ser un país d'història, en que serem l'estranya i disminuïda caricatura de la ciutat gran més nova. Per això val més confessar-ho i mirar d'esser una petita *gran ciutat*.

Dona més i es més barato.

(Continuarà)

Vocabulari artístic de l'aprenent

Paleta.—Mestre de cases.

Pasta.—Barreja de farina amb aigua pera fer pa, llonguets, coques, etc., etc.

Còlorista.—El que tracta am colors, com el que tracta am polvora s diu *polvorista*.

Critic.—

Critica.—El que per ficar-se en llibres d'etzavares se troba en una posició crítica.

Llorejat.—L'estofat. També ho és el platillo am peres.

Eminent.—Ho és el pintor que té una posició elevada, per exemple l que té l taller dalt del terrat, o bé l que pinta desde l cim d'una montanya.

Aficionat.—El que compra a pes, a mida o am rebaixa de preu. El que compra tot lo que no és vendible.

Album.—La bossa o la vida de l'amistat.

Premis.—La sortija artistica de les exposicions.

Oposicions.—Concurs de cartes de recomanació.

Catedra.—Artista retirat, després de ferides, desenganys, etcetera, etc. Igual que ls veteranos de la paleta.

Marc.—Peça de fusta o guix daurat, que s ven amb una tela pintada que fa de torna.

Clar i obscur.—Lo que s veu i lo que no s veu.

Perspectiva aerea.—La que té tot pintor d'anar-sen al cel en cos i ànima.

Dintorno.—La professó que va per dintre.

Contorno.—Dibuix fet am torn: la paraula ja ho diu.

Composició.—Afanada a dreta, a esquerra i per tots cantons.

Natural.—Posicions ben artificials que s dibuixen.

Quadros de genero.—Els de la llanilla, de la roba de matalaços, els escocesos, etc., etc.

(1) Vegi-s el numero 11.

Ideal.—Tenir una casa a l'Ensanxe.

Arts liberals.—Són aquelles que no conserven gens al subjecte que les practica; per oposició a les arts conservadores, com són l'art del pagès, l'art de viure cent anys, etc., etc.

Museu.—Cementiri d'obres que són més o meys d'art; de vegades un museu no és més que ls llims; d'altres, un purgatori. L'infern és la casa d'un pintor que s'hi enfonda.

Inspiració.—El descans de la mandra; l'anís del mono; la rifa; el xampany; una hora tonta.

Llum zenital.—Quan el pintor veu les estrelles.

Model.—Persona (diguem persona) que, encara que ensenyi de tot, no pot ensenyar de res.

Guix.—Sulfat de calç.

Encarrec.—Una cosa inverossimil; dur uns neulers, anant-sen a fóra; il·lusions; bola; blava.

Esboç.—Quadro que no s pot acabar de cap manera.

Tiento.—Molt!!

Centenari en perspectiva

És el den Cimarosa. L'ajuntament d'Aversa dona 20.000 lires (en plata) pera aixecar un monument a l'autor del *Matrimonio segreto*.

El farà l'escultor Jerace, al que s deu el monument de Donizetti, de Bergamo.

Mascagni-Dewey

Els diaris italians afirmen que n Mascagni ha escrit un himne en honor del Nelson modern, l'almirall americà Dewey. En Mascagni està en el seu perfecte dret, ja que diuen que li han ofert deu mil duros de sa composició. Quan torni a correr la *cavalleria rusticana*, ho recomanem, si és veritat, als periodics de gran circulació, *para los efectos oportunos*.

Teatre Independent

Els que tenen cebes artistiques ben arrelades i grillades se queixen de l'atonía general que entre nosaltres impera. Avui ens complau donar una nova d'un reviscolament interessant: el del

Teatre Independent, que en el mes d'Abril de 1896 va agafar un atac de catalepsia del que no ha sortit fins ara. Doncs, bé: dita institució ha tornat en sí i, eixint disparada, ens anuncia una serie de representacions pera la proxima tardor, «á saber»: *La Montaña*, de l'Ignasi Iglesias; *Els sepulcres blancs*, den Jaume Brossa; *Rosmersholm*, de l'Enric Ibsen.

Així siga, i per molts anys.

Se suscriu al PÈL & PLOMA

a **Barcelona**, en les llibreries de:

A can Parés, 3, Carrer de Petritxol.

L'Avenç, 20, Ronda de l'Universitat.

Verdaguer, 5, Rambla del Mig.

Duran i Bori, 30, carrer de Fernando.

López, llibreria espanyola, 20, Rambla del Mig.

Corne, llibreria francesa, 8 i 10, Rambla del Mig.

Piaget, llibreria francesa, 23, Rambla del Mig.

Cerveseria dels IV Gats, carrer de Montesion.

Kiosco Tasso, Pla de la Boqueria (venda a l'engròs).

a **Gracia**, a can *Xiubó*, 91, carrer Major.

a **Madrid**, Pórticos de Apolo.

a **Paris**, l'on s'abonne chez:

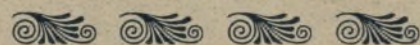
Ed. Sagot, 39 bis, rue Châteaudun.

Boyveau & Chevillet, 22, rue de la Banque.

P. V. Stock, Galerie du Théâtre Français, 8, 9, 10 & 11, Palais Royal.

En vente dans tous les kiosques.

a **London**, *Emile Pelletier*, 56, Charlotte Street, Fitzroy Square.

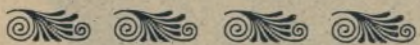
Tots els dilluns i dimecres, a les 10 de la nit.

Dijous i diumenges, a dos quarts de cinc de la tarda.

Corrida de toros pels Putxinel·lis, els divendres, a les deu del vespre.

Funcions de broma per nois.

Se serveix beure i menjar a totes hores.

NOTA.— Els clíxés del present numero han sigut fets per la casa J. THOMAS, 375, carrer de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona. — Telefon 115

Durant la proxima tardor darà una serie de representacions el

TEATRE INTIM

que dirigeix l'ADRIÀ GUAL.

Oportunament se facilitaran els detalls convenients.

Ayuntamiento de Madrid

Pèl & Ploma ✿ Semmanari a 10 centims

Dibuïxat per R. CASAS ✿ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gràcia, GRACIA-BARCELONA ✿ Escrit per M. UTRILLO

SUSCRIPCIÓ

Barcelona, límits actuals, un any, 5 ptes. • Resto de España, un año, 6 ptas. • Union postale universelle, un an, 7'50 fr

Tots els subscriptors tenen dret al cartell anunciador.

Números atrassats, 25 centims

LA TORNADA DE BADALONA

(Bany, roba i anar i tornar, 60 centims)

(Cridant tots a l'hora): Ayuntamiento de Madrid
Hôtel Verduze!!!..... Fonda de España! Fonda de Cabaleros!! Grand Hôtel!!! Hôtel d'Angleterre!!!.....